

Література:

1. Аксененко А.В. Бюджетирование, ориентированное на результат: региональный опыт внедрения / А.В. Аксененко // Финансы. – 2009. – № 1. – С. 20–22.

2. Бабаков Ю.А. Основные модели результативного бюджетирования [Электронный ресурс] / Ю.А. Бабаков, Л.Н. Лисовцева. – Режим доступа: www.webblancer.net/download/portfolio/621522/621522.doc.

3. Миронычева А.С. Бюджетирование, ориентированное на результат. Подходы к организации результативного бюджетирования [Электронный ресурс] / А.С. Миронычева. – Режим доступа: http://www.skags.ru/menedjment_spes/nirs/doklad/Mironi.pdf.

Юрій Едуард

К.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Буковинського державного фінансово-економічного університету

Карвацький Максим

К.е.н., викладач кафедри фінансів Буковинського державного фінансово-економічного університету

**ДО ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ
БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

Серед стратегічних завдань сучасного соціально-економічного розвитку України проблема прискорення процесів децентралізації влади і передачі певних функцій у регіони є однією з найгостріших. Тому питання оптимального перерозподілу повноважень та фінансових ресурсів між центральними та місцевими органами влади та самоврядування є одними з найбільш актуальних у контексті підвищення ефективності бюджетної системи України.

Пріоритетом бюджетної політики у середньостроковому періоді є проведення реформи регіонального управління та місцевого самоврядування, головною метою якої є забезпечення регіонального економічного зростання, підвищення рівня фінансової незалежності та видаткової автономності місцевих бюджетів, підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

В цих умовах невід'ємним елементом забезпечення правової держави та гарантування умов демократизації суспільства має стати бюджетний контроль.

Дослідження функцій контролю, особливостей та проблем його здійснення на центральному та регіональному рівнях висвітлені в працях відомих вітчизняних науковців та практиків: О.П. Гетьманця, І.В. Литвинчук [3], І.Ю. Чумакової [4], С.І. Юрія [5] та ін.

Праці цих науковців є вагомим внеском у розвиток теорії та практики державного управління та контролю, але водночас не охоплюють проблематику та особливості організації державного контролю на регіональному рівні та координації діяльності контролюючих органів.

При дослідженні особливостей фінансового контролю бюджетного процесу на місцевому рівні виникає комплекс проблем, які вивчені недостатньо і потребують теоретичного осмислення та обґрунтування. Ключовим питанням при цьому залишається удосконалення організаційного механізму здійснення контролю, зокрема на регіональному рівні.

Контроль бюджетного процесу на регіональному рівні розглядається як складна організаційна система, що включає певну кількість елементів, частина яких сьогодні практично не взаємодіє між собою. Враховуючи ці тенденції, можна задати оптимальні параметри, до яких має тяжіти система контролю на регіональному рівні.

Відповідно до розподілу етапів бюджетного процесу фінансовими органами здійснюється:

- на етапі складання проектів бюджетів – контроль намірів (оцінка обґрунтованості);
- на етапі розгляду проекту та прийняття рішення про місцевий бюджет – контроль рішень (оцінка відповідності);
- на етапі виконання бюджету, включаючи внесення змін до рішення про місцевий бюджет – контроль виконання (оцінка ефективності управління);
- на етапі підготовки та розгляду звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього – контроль результатів (оцінка достовірності і результативності).

На етапі складання проектів бюджетів фінансові органи здійснюють контроль за формуванням доходної частини бюджету шляхом взаємодії з податковими, митними та іншими органами стягнення, зокрема:

— забезпечують реальне формування та своєчасне затвердження Податкових паспортів органами місцевого самоврядування та податковими органами;

— аналізують показники Податкового паспорта на предмет відповідності доведеним прогностичним показникам Міністерства фінансів України;

— доводять до зазначених органів прогностичні обсяги доходної частини, що врахована Міністерством фінансів України при визначенні міжбюджетних трансфертів;

— в разі необхідності проводять робочі наради з податковими, митними та іншими органами стягнення з питань реальності планування доходної частини бюджету за кожним із видів податків.

Фінансові органи здійснюють контроль за формуванням видаткової частини бюджету шляхом взаємодії з головними розпорядниками коштів, зокрема:

— розробляють, затверджують та забезпечують реєстрацію в органах юстиції інструкції про складання бюджетних запитів;

— здійснюють контроль за своєчасністю та повнотою подання бюджетних запитів;

— здійснюють контроль за правильністю та достовірністю заповнення форм бюджетних запитів шляхом аналізу;

— здійснюють аналіз пріоритетності, ефективності, доцільності планування видатків у бюджетних запитах за напрямками використання;

— при необхідності проводять робочі наради з головними розпорядниками коштів щодо формування видаткової частини бюджету на наступний період.

На етапі розгляду та прийняття рішення про місцеві бюджети фінансові органи забезпечують проведення експертизи затверджених рішень місцевих рад на предмет їх відповідності чинному законодавству.

Експертами можуть бути провідні фахівці з числа працівників Департаменту фінансів, фінансових управлінь районних державних адміністрацій.

Експертиза місцевих бюджетів проводиться в два етапи:

I етап – експертиза проектів районних, міських (міст обласного значення), сільських, селищних, міських (міст районного значення) бюджетів;

II етап – експертиза рішень сесій відповідних рад про районні та міські (міст обласного значення), сільські, селищні, міські (міст районного значення) бюджети, внесення змін до них.

Під час проведення експертизи проектів рішень про місцеві бюджет фінансові управління райдержадміністрацій та міських (міст обласного значення) рад (сільські, селищні, міські (міст районного значення) подають Департаменту фінансів ОДА (фінансовим управлінням райдержадміністрацій) на паперових носіях копії проектів рішень про відповідні бюджети за тиждень до проведення відповідних сесій по затвердженню бюджетів, копії рішень та внесення змін до них разом з пояснюючими записками до рішень та аналітичними матеріалами.

При проведенні II етапу експертизи місцевих бюджетів (експертизи рішень сесій відповідних рад про районні та міські (міст обласного значення), сільські, селищні, міські (міст районного значення) бюджети, внесення змін до них) перевіряється дотримання при затвердженні відповідних бюджетів (внесення до них змін) наступних показників:

– термінів затвердження місцевих бюджетів, визначених статтею 77 Бюджетного кодексу України [1];

– дотримання вимог, визначених при проведенні I етапу експертизи місцевих бюджетів.

На етапі виконання бюджету фінансові органи здійснюють контроль за станом виконання бюджету та станом виконання місцевих програм шляхом взаємодії з органами ДКСУ та відповідальними виконавцями програми. Крім того, фінансові органи здійснюють контроль за станом виконання бюджету шляхом взаємодії з головними розпорядниками коштів та взаємодії з органами державної фінансової інспекції.

На етапі підготовки та розгляду звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього фінансові органи забезпечують розгляд та аналіз поданих органами Державної казначейської служби України звітів про виконання відповідного бюджету, а також забезпечують контроль за виконанням місцевих програм.

Відповідальний виконавець програми раз на рік готує та подає відповідному фінансовому органу узагальнену інформацію про стан її виконання.

Зазначена інформація використовується для аналізу ефективності виконання програми та надання пропозицій щодо доцільності продовження її фінансування та виконання.

Результати проведеного контролю можуть розглядатися на колегії Департаменту фінансів облдержадміністрації, виробничих нарадах фінансових управлінь райдержадміністрацій, міських рад.

Таким чином, система фінансового контролю бюджетного процесу на місцеву рівні повинна мати постійний характер. Побудувати ефективну систему фінансового контролю в Україні, яка б забезпечувала стабільний стан фінансово-бюджетної дисципліни в регіонах можливо лише при наявності ефективно функціонуючої системи внутрішнього контролю в органах місцевої влади на всіх рівнях (області, міста, громади), тобто системи муніципального фінансового контролю.

Література:

1. Бюджетний Кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2542-14>.

2. Лімська декларація керівних принципів контролю. Міжнародний документ від 01.01.1977 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/604_001.

3. Литвинчук І.В. Економічна сутність бюджетного контролю / І.В. Литвинчук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2013. – Вип. 3 (27). – С. 195–210.

4. Чумакова І.Ю. Удосконалення державного внутрішнього фінансового контролю як невід'ємної складової державного управління / І.Ю. Чумакова // Фінанси України. – 2013. – № 11. – С. 109–124.

5. Юрій С.І. Розвиток державного фінансового контролю в Україні / С.І. Юрій // Проблеми фінансової теорії в постстабілізаційний період: матеріали наук. конф. професорсько-викладацького складу, Тернопіль, 13 квітня 2006 р. – Тернопіль, 2006. – С. 3–5.